

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุ

รณิดา เมืองมา¹, ทัตตันนท์ คงลำธาร²

^{1,2}ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Email : s59123440126@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

การกำหนดหลักเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยถือตามหลักสากลขณะทำการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อมาเมื่อมีการร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองผู้เยาว์อายุไม่เกินสิบแปดปี โดยพิจารณาเกณฑ์อายุในการให้ความคุ้มครองตามความรู้สึกผิดชอบและรอบรู้ผลดีและผลเสียแห่งการกระทำของตัวบุคคลซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะ เมื่อผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีกระทำความผิดจะไม่ได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่กฎหมายมองว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนแต่ก็ไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ใหญ่ จึงมีปัญหาสำคัญว่าการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายอื่น ๆ หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย อาทิ ประเทศสเปนและอาร์เจนติน่า ได้กำหนดให้ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย และผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นผู้เยาว์ซึ่งเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะมีความสอดคล้องกับกฎหมายเยาวชนและครอบครัว การกำหนดหลักเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองเยาวชนและการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปี

คำสำคัญ : ผู้เยาว์, เยาวชน, เกณฑ์อายุบรรลุนิติภาวะ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

Legal difficulties concerning age of majority

Ranida Meungma¹, Thathanan Khonglamthan²

¹ Student majored in Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

² Instructor, Law program, Faculty of Social Science and Humanities, Suan Sunandha Rajabhat University,

Email : s59123440126@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th

Abstract

During civil and commercial code draft, the threshold of adulthood in Thailand had adhered to international principles. Afterwards, the Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Case Procedure Act was drafted to protect a minor under the age of 18. Age under protection is considered based on his/her conscience and awareness of good and bad of their actions; however, such protection is conflicted with the threshold of adulthood as a minor above 18 commits an offence; no legal proceedings shall be instituted in the juvenile and family court. A minor above 18 is, in accordance with the laws, not deemed as a child or juvenile and adult; This raises a question whether the age of majority at full 20 years in accordance with civil and commercial code is appropriate and in conformity with other laws or not.

It was found that similar code of laws were used in Spain and Argentina and it was stipulated that a minor becomes legal age at full 18 years and he/she shall legally qualify to hold the rights and responsibility; on the other hands, a person under 18 shall be deemed as a minor. The threshold of adulthood is conformed to family and juvenile laws. In comparison, the threshold of adulthood in Thailand is stilled conflicted with the laws aiming to protect juvenile and determining rights and responsibility for a minor under 18.

Keywords : Minor, juvenile, threshold of adulthood

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายถึงอายุสิบแปดปี เมื่ออายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายให้ถือเป็นผู้เยาว์ กรณีที่ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดขึ้น ทำให้คดีดังกล่าวไม่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว ถือว่าเมื่อผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีกระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเดียวกับผู้บรรลุนิติภาวะ แต่ศาลอาจใช้พินิจลดโทษให้หนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าความรู้สึกผิดชอบของผู้เยาว์ยังมีไม่เต็มที่ ซึ่งเป็นเหตุที่ต้องพิจารณาจากตัวผู้เยาว์ที่กระทำความผิดนั้น กล่าวคือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 318 และ มาตรา 319 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว หรือแม้แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2562 มาตรา 45 และ มาตรา 49 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี เช่นนี้ ตามนัยของกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองทางกฎหมาย เกี่ยวกับผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี โดยพฤติการณ์ของผู้เยาว์แสดงให้เห็นถึง ความรู้ผิดชอบและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ กฎหมายจึงไม่ได้ให้ความคุ้มครองบุคคลกลุ่มนี้

กฎหมายไทยไม่ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และผู้เยาว์ไว้ชัดเจนทำให้เกิดความสับสนในเรื่องของเกณฑ์อายุของบุคคลในสถานะต่าง ๆ ต่างจากกฎหมายในบางประเทศที่กำหนดเกณฑ์อายุและสถานะบุคคลไว้ชัดเจน เช่น ประเทศอาร์เจนตินา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แห่งชาติ อาร์เจนตินา กำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะ คือ สิบแปดปีบริบูรณ์ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่านั้นเรียกว่า “ผู้เยาว์” และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดการบรรลุนิติภาวะ คือ บุคคลนั้นมีความเจริญทางสติปัญญาถือเป็นผู้ใหญ่ สามารถจัดการงานของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้ ผู้เยาว์ที่มีอายุกว่าสิบแปดปี ถือเป็นผู้ที่มีความเจริญทางสติปัญญาและสามารถจัดการงานของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้ระดับหนึ่ง อีกทั้งกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเด็กและเยาวชนมิได้ให้ความคุ้มครอง ซึ่งเป็นการเข้าใจง่ายหากประเทศไทยมีการบัญญัติเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ เพื่อลดช่องว่างในการให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ที่มีอายุมากกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายอื่นๆ ให้ความคุ้มครองเช่นเด็กและเยาวชนและเพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถใช้สิทธิที่พึงได้รับหรือไม่

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ รวบรวม ข้อเสนอ แนวทางการแก้ไขปรับลดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา19 จากเด็ดยี่สิบปีบริบูรณ์ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบรรลุนิติภาวะ

บรรลุนิติภาวะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ดังนี้ “มีอายุถึงกำหนดที่กฎหมายให้พ้นจากภาวะความเป็นผู้เยาว์และให้มีความสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายทั้งปวงได้โดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย”

ความหมายของบุคคลธรรมดา

บุคคลย่อมถือเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย เป็นผู้ซึ่งมีความสามารถในการถือสิทธิต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การใช้สิทธิที่เขามีต่อไป (อังคนาวตี ปิ่นแก้ว, 2560 : 17 – 24) โดยการเริ่มต้นสภาพบุคคลนั้นตามมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือเอาเมื่อทารกคลอดจากครรภ์มารดาแล้วและมีชีวิตรอดอยู่ การคลอดสำเร็จเมื่อทารกมีความเป็นอยู่แยกจากครรภ์มารดาแล้ว แม้จะมีลักษณะผิดปกติต้องถือว่าเริ่มสภาพบุคคลแล้ว (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560 : 25-26)

ความหมายของผู้เยาว์

ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะการบรรลุนิติภาวะหรือการพ้นจากภาวะผู้เยาว์ตามที่กฎหมายกำหนด มีได้ 2 กรณี คือ (1) อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ (2) อายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ (สลิด ชูชื่น, 2552) แต่ได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ สมรสเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว หรือเมื่อศาลอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ความสามารถในการใช้สิทธิของผู้เยาว์ แยกได้ 2 กรณี คือกรณีที่ผู้เยาว์สามารถใช้สิทธิกระทำได้เองตามฐานะอันรูปและกรณีที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2562)

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของผู้เยาว์ได้ดังนี้ ความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ บุคคลผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ความหมายตามมาตรา 318 และมาตรา 319 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ ผู้ที่มีอายุกว่าสิบห้าปี แต่ไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งตรงกับความหมายของเยาวชนตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะ

การที่มนุษย์อยู่รวมกันในสังคมจะต้องอาศัยพึ่งพากันและเกิดการแบ่งหน้าที่และสิทธิกัน อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนเกิดไม่สามารถจะทำทุกอย่างได้เหมือนผู้ใหญ่ทันทีเพราะสังคมมองว่ายังเด็กอยู่ โดยรัฐจึงต้องมีการกำหนดการบรรลุนิติภาวะของประชาชน ตามหลักวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น ที่กำหนดหน้าที่รัฐในการสร้างความมั่นคงแน่นอนแก่สังคม ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนในสังคมได้ใช้ชีวิตอย่างมั่นคงแน่นอนกันถ้วนหน้า รัฐจึงต้องเข้ามาจัดการโดยใช้เครื่องมือทางกฎหมายในการกำหนดอายุว่าอายุเท่านี้ถึงจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะและมีสิทธิ์ได้อย่างสมบูรณ์ (Wachiravit Kongkarai, 2560) แต่เดิมกฎหมายโรมันกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ราวทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาประเทศในภาคพื้นยุโรปค่อยๆมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุผู้บรรลุนิติภาวะลดมาเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ สำหรับในประเทศไทยเคยมีการหยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาอภิปรายโดยมีผู้สนับสนุนให้ลดอายุการบรรลุนิติภาวะลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชำระประมวลกฎหมายส่วนใหญ่เห็นว่าเกณฑ์อายุเดิมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความรับผิดชอบตามที่แท้จริงของคนไทยแล้วจึงควรคงไว้ตามเดิมคือยี่สิบปี

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บริบูรณ์ ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบจากกฎหมายประเทศสวีเดน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลี และประเทศฟิลิปปินส์ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560) ปัจจุบันการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในทุกระดับ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ได้ปรับอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง (นางอรณิช รุ่งธิปานนท์, 2561) เช่นนี้เพื่อความสอดคล้องกับความสามารถตามกฎหมายของผู้มีอายุกว่าสิบแปดปี การลดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะจึงควรนำกลับมาพิจารณาใหม่ด้วยเหตุทั้งด้านสังคมและวิชาการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุของประเทศไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 ความว่า “บุคคลย่อมพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์” ผู้มีอายุถึงกำหนดที่กฎหมายให้พ้นจากภาวะความเป็นผู้เยาว์และให้มีความสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายทั้งปวงได้โดยสมบูรณ์ด้วยตนเอง โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น คำว่า “ผู้เยาว์” ตามประมวลกฎหมายนี้ หมายความว่าผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์

ประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรางเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี” คำว่า “เด็ก” ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายความว่า ผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี เป็นการให้ความหมายตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ความหมายของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติไว้ในบทบัญญัติ มาตรา 318 และมาตรา 319 ความว่า “ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี” ตามบทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้ อายุของผู้เยาว์ที่ประมวลกฎหมายนี้ให้ความคุ้มครองตรงกับอายุของเยาวชนตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

กฎหมายได้บัญญัติว่าเด็ก หมายถึงบุคคลที่มีอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่า

เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุยังไม่เกิน15ปีบริบูรณ์ถือเป็นเด็กตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้ ส่วนเยาวชนต้องมีอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ถือเป็นเยาวชนตามกฎหมายฉบับนี้

พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

พระราชบัญญัติดังกล่าวคุ้มครองเด็ก คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่สมรส โดยมีการจดทะเบียนสมรสชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว แต่ไม่นับรวมการสมรสโดยพฤตินัย

**กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุนิติภาวะโดยอายุของต่างประเทศ
 ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็ก**

“มาตรา 30 อายุของการบรรลุนิติภาวะ (1) บุคคลธรรมดาจะได้รับความสามารถตามกฎหมายอย่างเต็มที่ เมื่อถึงอายุของการบรรลุนิติภาวะ อายุของการบรรลุนิติภาวะจะมาถึงเมื่ออายุครบสิบแปดปี (2) ก่อนครบอายุของการบรรลุนิติภาวะจะได้รับความสามารถทางกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบโดยได้รับความสามารถตามกฎหมายหรือโดยการสมรส ความสามารถทางกฎหมายที่ได้รับจากการสมรสไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อสิ้นสุดการสมรสหรือทำให้การสมรสเป็นโมฆะ” (The Civil Code Act of the Czech Republic, 2012) ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็กได้อธิบายเกณฑ์การบรรลุนิติภาวะ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ การบรรลุนิติภาวะโดยอายุ ในที่นี้ได้บัญญัติอายุของการบรรลุนิติภาวะคือ สิบแปดปีบริบูรณ์ บุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีจะได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้เยาว์ตามกฎหมาย และการบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ซึ่งการบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสจะไม่ถูกยกเลิกภายหลังแม้การสมรสจะสิ้นสุดลงหรือทำให้การสมรสเป็นโมฆะ

รัฐธรรมนูญสเปน

เกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะตามรัฐธรรมนูญสเปน “มาตรา 12 ชาวสเปนจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปี” (Spanish Constitution, 1978) กล่าวคือ บุคคลที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์คือผู้ที่พ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะโดยอายุเป็นพลเมืองผู้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและเชิงพาณิชย์แห่งชาติ ประเทศอาร์เจนตินา

มาตรา 25 ผู้เยาว์และเยาวชน

ผู้เยาว์คือผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ตามประมวลกฎหมายนี้บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งมีอายุสิบสามปีเรียกว่า เยาวชน (Civil Code and Commercial of the Nation, 2014)

ตามบทบัญญัตินี้ ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ผู้ที่มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไปคือผู้ที่พ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะ และ เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบสามปี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้เพื่อสนับสนุนแนวคิดเรื่องการลดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะของประเทศไทยจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์ ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์
2. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายต่างประเทศ หนังสือ ตำรากฎหมาย บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะ
3. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านตีความหมาย รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจากหนังสือ ตำรากฎหมาย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความที่เกี่ยวข้อง จัดองค์ประกอบแนวความคิด ตีความข้อมูลและสรุปผล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยได้มีการใช้หลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยเปรียบเทียบกับจากกฎหมายประเทศสวีเดน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีและประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งบางประเทศที่กล่าวข้างต้นมีส่วนร่วมในการช่วยร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย
2. ในปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีส่วนร่วมในการช่วยร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้นได้มีการเสนอร่างแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีเป็นสิบแปดปีด้วยเหตุด้านสังคมและวิชาการและจะมีการประกาศใช้ภายในปีพ.ศ. 2565 ประเทศไทยซึ่งเดิมกำหนดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะโดยการเปรียบเทียบกับจากกฎหมายต่างประเทศ จึงควรมีการปรับแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะเป็นสิบแปดปีด้วยเหตุด้านสังคมที่มีความก้าวหน้ามากขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะของผู้เยาว์ตาม มาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายกำหนดให้บุคคลพ้นจากภาวะผู้เยาว์และบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์หรือเมื่อผู้เยาว์ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีตามประมวลกฎหมายนี้ ถือว่าเป็นบุคคลในลักษณะที่มีสติปัญญาครบบริบูรณ์และสามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองได้แล้วพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2546) ซึ่งมุ่งคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำสิบแปดปี จึงไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ในช่วงอายุนี้นี้ ทั้งนี้แม้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี จะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสตาม มาตรา 1448 แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องอายุในกฎหมายบางฉบับ เช่น การขอรับใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ การเลือกตั้ง การสมัครงานตามกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ซึ่งหากผู้เยาว์ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสก่อนมีอายุสิบแปดปีจะไม่สามารถกระทำการดังกล่าวข้างต้นได้ ในทางกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญาได้จำกัดความสามารถในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญาไว้ กล่าวคือผู้เยาว์จะไม่สามารถเป็นโจทก์ฟ้องคดีได้เองหรือขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการก็ไม่ได้ ไม่ว่าจะได้รับความยินยอมหรือไม่ (สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล, 2562) ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้กำหนดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี ผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีอายุสิบเจ็ดถึงสิบแปดปี ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีซึ่งส่วนใหญ่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแต่ยังถูกจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมต่าง ๆ จึงควรให้มีการขยายความรับผิดชอบและความสามารถในการทำนิติกรรมเพื่อประโยชน์ต่อผู้เยาว์ในทำนิติกรรมรวมทั้งการจัดการสิทธิและทรัพย์สินของผู้เยาว์เอง

จากการศึกษาพบว่าข้อกำหนดหลักเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะประเทศไทยได้เปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสวีเดน ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลีและประเทศฟิลิปปินส์ (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2560) เมื่อศึกษาจากประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งสาธารณรัฐเช็ก รัฐธรรมนูญสเปนประมวลกฎหมายแพ่งและเชิงพาณิชย์แห่งชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ประเทศอาร์เจนตินา พบว่าประเทศดังกล่าวมีการกำหนดให้บุคคลย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุสิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างประเทศญี่ปุ่นได้มีการแก้ไขอายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์เป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ด้วยเหตุผลสำคัญด้านสังคม การพิจารณาปรับลดอายุการบรรลุนิติภาวะลงในอีกประมาณ 3 ปีข้างหน้า ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2565 เป็นต้นไป นิยามของคำว่าผู้ใหญ่ในญี่ปุ่นจะ เปลี่ยนจากคนอายุยี่สิบปีเป็น “คนอายุสิบแปดปี” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกในช่วงประมาณ 140 ปีนับตั้งแต่ต้นสมัยเมจิ (โชมิต ทิพย์เทียมพงษ์, 2562) จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบทางด้านสังคมและกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศผู้วิจัยเห็นว่าหลักเกณฑ์การกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะประเทศไทยควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องทางด้านสังคมและวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

แม้ว่าหลักเกณฑ์การกำหนดอายุในการบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ความหมายว่าบุคคลย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความสารถและสิทธิต่างๆที่กฎหมายอนุญาตให้ผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปีสามารถกระทำได้ด้วยตนเอง เช่น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจนถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งการพิจารณาคดีของผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเมื่อกระทำความผิดพบว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์จะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัวและผู้ที่มีอายุกว่าสิบแปดปียังไม่บรรลุนิติภาวะแต่เมื่อกระทำความผิดจะได้รับการพิจารณาคดีโดยศาลเดียวกับผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้วแม้อัตราโทษของบุคคลกลุ่มนี้จะน้อยกว่าผู้บรรลุนิติภาวะจึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเกณฑ์อายุการบรรลุนิติภาวะจากเดิมยี่สิบปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 19 ให้ลดลงเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิต่างๆตามกฎหมายในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยเรื่องนี้ค้นคว้าจากตัวบทกฎหมายและวิเคราะห์จากความสามารถตามกฎหมายของบุคคล ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้สิทธิตามกฎหมายเป็นผู้เยาว์อายุกว่าสิบแปดปี จึงควรมีการแก้ไขปรับลดอายุการบรรลุนิติภาวะเป็นสิบแปดปีบริบูรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายไทย

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสะดวก อาจารย์ทัศนันท คงลำธาร ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และช่วยเหลือให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นคุณประโยชน์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2560). **หลักกฎหมายบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

อังคณาวิ ปิ่นแก้ว. (2560). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- กฎหมายคอมพิวเตอร์. (2562). ผู้เยาว์ หมายถึง. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2562. จาก:
<https://pornwalai14981.wordpress.com/about/>
- โฆษิต ทิพย์เทียมพงษ์. (2562). จาก “เด็กสู่ผู้ใหญ่” ในนิยามของคนญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2562.
จาก : <https://mgronline.com/japan/detail/9620000004833>
- สลิต ชูชื่น. (2552). กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2562. จาก:
<https://www.gotoknow.org/posts/310408>
- สำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสตูล. (2562). ระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็ก. สืบค้น
เมื่อ 15 สิงหาคม 2562. จาก: <http://www.satun-ju.ago.go.th/index.php/2013-06-22-10-53-25>
- อรณิช รุ่งธิพานนท์. (2561). การกำหนดคุณสมบัติอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 2560. สืบค้น
เมื่อ 22 ตุลาคม 2562. จาก: http://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2561/rr2561-apr3.pdf
- Wachiravit Kongkarai. (2560). ในสายตาของรัฐ ใครเป็นผู้ใหญ่บ้าง. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2562. จาก:
<https://www.the101.world/age-of-majority/?fbclid=IwAR3pTRRS0Q3FZBF-EBAwEfpV9J2MpoJEKH7UBsDQ0QsdO9ZRJXsXosalR7Q>

เอกสารอื่นๆ

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
ประมวลกฎหมายอาญา.
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562. (ฉบับที่4)
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2562. (ฉบับที่7)
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.
Civil Code and Commercial of the Nation. (2014)
Spanish Constitution.(1978)
The Civil Code Act of the Czech Republic. (2012)